

השכמה לתפילה - ומעלת "עשרה ראשונים" רט

השכמה לתפילה ומעלת "עשרה ראשונים"

פתח דבר:

על כל מתפלל לזכור כי ישנו ענין גדול להיות "משכים" לתפילה, ושכר גדול שמור למי שמשכים לתפילתו. וכך נהגו גדולי ישראל להיות משכימים לתפילה.

אמנם על האדם לתור תדיר אחר עצות ותחבולות בכדי שיעלה בידו לנצח את יצרו הרע המפתהו דרך קבע להמשיך בשינתו, והוא עושה את כל אשר לאל ידו שלא ישכים לתפילה - במאמר זה נציג כמה מהן. ומענין לענין באותו ענין נעמוד על המעלה הגדולה של מי שנמנה מ"עשרה ראשונים" והשכר הגדול לו הוא זוכה.

"לפיכך צריך אדם להשכים לתפילה!"

איתא במדרש תנחומא (פ' מקץ אות ט'): "רבי יוסי בן חלפתא אומר: עתים הם לתפילה, שנאמר: "ואני תפילתי לך ה' עת רצון", אימתי עת רצון? בשעה שהציבור מתפללים. לפיכך צריך אדם להשכים לתפילה. שאין לך גדולה מן התפילה".

מדברי המדרש למדנו שעל אדם להשכים לתפילה.

בלי השכמה חסר בעצם מעשה התפילה!

והנה הגמרא במסכת ברכות (דף כו:): מביאה: "אברהם תיקן תפילת שחרית

די תפילה די לילה

שנאמר (בראשית יט, כז): **"וישכם** אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם", ואין עמידה אלא תפילה שנאמר (תהלים קו, ל): **"ויעמוד פנחס ויפלל"**.

ומדברי הגמרא הללו למדים אנו דבר נפלא, לא זו בלבד שאברהם אבינו ע"ה תיקן את עצם תפילת השחרית, אלא הוא העמיד את צורת התפילה שתהא נעשית ב"השכמה". ההשכמה היא חלק מהתקנה ומעצם מעשה התפילה. וזהו שנאמר בפסוק **"וישכם** אברהם בבוקר" - ללמדנו לא רק על עצם התפילה אלא גם על צורת התפילה שעליה להיות בהשכמה!

בלי השכמה לתפילה חסר בעצם מעשה התפילה!

השכר הגדול השמור למקדים עצמו למצוה

כאשר היה מרן הרב שך זצ"ל מעורר על חשיבות הענין להיות משכים לבית המדרש ולבית הכנסת לתורה ולתפילה, הוא נהג להביא את מה שכתוב בתורה (בראשית יט, לא): **"ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן ואיש אין בארץ לבוא עלינו כדרך כל הארץ"**.

הלוא בנות מואב עשו מעשה עבירה, אך היה זה מתוך כונה טובה, הם חשבו שהעולם חרב ועליהם לקיים את העולם, ולמרות שמדובר היה בעבירה, בשביל שהקדימה הבכירה לצעירה ביום אחד, זכתה ויצאו ממנה: עובד, ישי, דוד המלך ע"ה ושלמה המלך ע"ה - ארבע דורות הקדימה הבכירה את הצעירה.

באלו ענקי עולם מדובר? **ישי** - שמת בעטיו של נחש. **דוד המלך ע"ה** - רגל רביעי במרכבה, מחבר ספר תהלים אשר עד היום מלוה את כל כלל ישראל בכל רגע ורגע בין בעיתות צרה ובין בעיתות שמחה. **שלמה המלך ע"ה** - שעליו נאמר (דברי הימים א' כט, כג): **"וישב שלמה על כסא ה'", החכם מכל אדם, בנה את בית המקדש וחיבר את ספר קהלת משלי ושיר השירים - קודש קדשים.**

כל זאת זכתה הבכירה כתוצאה מכך שהזדרזה לעשות מעשה עבירה אך מתוך כונה טובה!

השכמה לתפילה - ומעלת "עשרה ראשונים" _____ דיא

אם כן - סיים מרן הרב שך זצ"ל - בחור שמקדים לבוא לישיבה בזמן ולו בדקה אחת בכדי להתפלל וללמוד, איזו זכות יש לו! הלוא דקה של זריזות במעשה מצוה זהו חשבון עצום!

כל האושר והזכות יגיע לאדם יותר מההקדמה מאשר מעצם המעשה!

וכעין זה כתב המשגיח רבי ירוחם ממיר זצ"ל (דעת תורה פר' וירא עמ' קטו):
"הנה אין אדם יודע להעריך מה זה הענין להיות מקדים לאיזה דבר מצוה, מהו זה להקדים מעט להשכים לבית הכנסת לתפילה. יתכן וכל האושר והזכות יגיע לאדם יותר מההקדמה מאשר מעצם המעשה!"

"השכם להורגו" - את יצרו הרע

עוד ממעלותיה של ההשכמה בבוקר - בכך שהאדם משכים לעבודת הבורא יתברך, היצר הרע נמסר בידו. ועל דרך מה שכתוב בגמרא במסכת סנהדרין (דף עב): "הבא להרגך השכם להורגו". וביארו המפרשים בדרך רמז - מי הוא זה ואיזה הוא שבא להורגך? הוי אומר זה יצר הרע. והדרך להתגבר עליו ולנצחו הוא במה שאדם משכים בבוקר עם מוכנות חזקה לעבוד את הקב"ה.

זהו הלשון: "השכם להורגו" - על ידי ההשכמה בבוקר הנך "הורג" ומנצח את היצר הרע!

ועל פי זה אפשר לומר פשט חדש בדברי הגאון רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל בכתר ראש (אות ע"א) שכה כתב: "דבר מנוסה הוא שכשישכים אדם בבוקר ויקבל עליו ביום ההוא עול תורה באמת ובלב תמים, אז יסורו ממנו הביטולים ובודאי יצליח ביום ההוא בתורה".

בדרך כלל לומדים בדברי הגר"ח מוולאז'ין שה"קבלת עול תורה" היא המסוגלת לבטל ממנו את הטירדות והביטולים. אולם לפי מה שנתבאר (וכמדומני שכך אמר המשגיח רבי נתן וואכטפויגל זצ"ל) עיקר הדגש הוא במה שכתב - "כשישכים אדם בבוקר..." - באמצעות ההשכמה.

ריב _____ תפילה דיליה

זוהי סגולתה של ההשכמה לבטל ולנטרל את היצר הרע ואת שאר המפריעים לעבודתו יתברך!

"כל עליותיו בהשכמה היו!"

בענין זה היה מרן הרב שך זצ"ל ממליץ את פירושו של רש"י זצ"ל על הפסוק (שמות יט, א): "ומשה עלה" - "כל עליותיו בהשכמה היו". והיה אומר דרך צחות: הנה מפורש - לכל מעלה טובה והצלחה - מגיעים דוקא באמצעות השכמה!

זהו ההבדל בין דרך ההצלחה והעליה לבין דרך הירידה, וזהו גם הקו המפריד והמבדיל בין יהודי לגוי - אופן ההשכמה.

וכדבריו הידועים של הרבי מקאצק זצ"ל שאמר: אצל יעקב אבינו ע"ה כתוב (בראשית כח, טז): "וייקץ יעקב משנתו ויאמר", כשיהודי קם בבוקר מיד הוא מתפלל או לומד, אבל אצל פרעה כתיב: "וייקץ פרעה" ומיד: "וישן ויחלם שנית", הוא הסתובב לצד השני וחזר לישון...

המשכים - אוכל פירות בעוה"ז והקרן קיימת לו לעוה"ב

בוא וראה מהו השכר הגדול השמור למי שמשכים בבוקר לתפילה.

אמרו חז"ל במסכת ברכות (דף ה.ה): "קדימו וחשיכו לבי כנישתא כי היכי דתורכו חי", ובמסכת שבת (דף קכז.ה) אמרו חז"ל עוד, שהשכמת בית המדרש היא מן הדברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא.

ההשכמה מבטאת את החשיבות והחביבות לתפילה

נקודה נוספת: באמצעות ההשכמה לתפילה אנו מראים את החשיבות והחביבות שיש לנו לתפילה.

ונאה המשיל בזה הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל: הדבר דומה לחתונה - "המחותנים" מגיעים ראשונים וככל שקרובים יותר למשפחות החתן והכלה כך מקדימים לבוא. זהו גם ענין ההשכמה: ככל שאתה "מחותן"

השכמה לתפילה - ומעלת "עשרה ראשונים" ריג _____

קרוב יותר עם התפילה כך הנך מקדים יותר לבוא. זו נקודת המבחן לבדוק את מצבנו בתפילה ומהי מידת השייכות שלנו לרבנו של עולם.

וכעין זה כתב הגאון בעל השם משמואל זצ"ל: "וישכם" - עיקר הנסיון לא היה העקידה, אלא האהבה שמצאה לה ביטוי ב"וישכם"!

הנהגתם של גדולי ישראל בענין

וכך נהגו גדולי ישראל בכל הדורות להשכים לבוא לתפילה. ההשכמה שלהם לתפילה היתה על אף שנשארו ללמוד בבית המדרש עד מאוחר בלילה.

וכמו שסיפר מרן הרב שך זצ"ל: כשהייתי בישיבה בעיר פוניבז' קודם היותי בר מצוה, זכיתי לראות את הגאון רבי איצלה פוניביז'ער זצ"ל כיצד הוא מתפלל וכולנו יכולים להתבייש מפניו. וזכורני שהיה הולך לישון מאוחר מאוד, עד שהיה נופל על מיטתו מרוב עייפות כאשר המגפיים עדיין לרגליו, ובכל זאת השכים להתפלל תפילת שחרית בזמן כדת וכראוי.

וכידוע גם מרן הרב שך זצ"ל עצמו היה מקפיד מאוד על כך, ובכל כוחו היה משתדל להשכים מוקדם לתפילה.

יש לי עבודה רבה אצל בעה"ב, אינני יכול לאחר...

נביא כאן תיאור כיצד הגאון רבי זלמן בריזל זצ"ל הקפיד לבוא כל יום בהשכמה לתפילה, גם כאשר נשאר נייעור עד שעה מאוחרת בלילה.

היה זה פעם לעת זקנותו, בשעת לילה מאוחרת בסיומה של שמחה משפחתית אשר הותירה אותו תשוש ויגע מאוד. והנה הבחינו בו בני המשפחה שהוא מכוון את השעון המעורר לשעה שתים וחצי לפנות בוקר, כדרכו בקודש בכל יום.

"טאטע, מדוע תקום כל כך מוקדם? הרי לא נשאר לך כבר כמעט זמן לישון?" שאלו הבן בפליאה.

"ומתי אתה מתכוון לקום?" השיבו האבא זצ"ל בשאלה.

ריד _____ תפילה דיליה

הצטדק הבן ואמר: "מילא, אני הרי מוכרח לקום בארבע לפנות בוקר לעבודתי במאפיה, יש לנו הרבה הזמנות ואני צריך להיות שם מחר אפילו מוקדם מהרגיל".

"אה! הנה התשובה לשאלתך" - ענה לו רבי זלמן זצ"ל תשובה ניצחת, "גם לי יש מחר הרבה עבודה אצל בעל הבית שלי... אינני יכול לאחר בשום אופן!"

כל אחד יכול להרגיל את עצמו לקום בהשכמה

והאמת היא שלא מדובר ב"מדרגות", אלא עלינו לזכור כי כל אחד באשר הוא מסוגל להרגיל את עצמו לקום בהשכמה, למרות שמטבעו האדם נמשך אל העצלות.

וידוע מה שכתב הגאון רבי אלימלך מליז'ענסק זצ"ל בצעטיל קטן (אות ט"ז): **ההרגל בכל דבר שלטון**, ואם אדם ירגיל את עצמו לקום בהשכמה ארבעים יום רצופים, אזי מכאן ואילך מן השמים יעזרוהו ולא יקשה עליו יותר לשבור את טבעו.

אך על מנת שיעלה ביד אדם להוציא את הדבר מן הכח אל הפועל, ראשית כל נצרכת החלטה חזקה ועזה, שבו בזמן שקבע לעצמו מראש לקום, יתרומם ממשכבו ולא ישאיר מקום ליצרו לפתותו.

העייפות של הבוקר אינה אלא דימיון בעלמא!

האדמו"ר מתולדות אהרן זצ"ל אמר פעם לפני תלמידי ישיבתו: כיצד אני יכול לקום כל יום בשעה הקבועה - חק ולא יעבור?

בלילה טרם שאעלה על יצועי אני מחשב במדויק כמה שעות נצרכים לי לשינה, ובאיזה שעה כבר אוכל לקום, וכאשר מגיע זמן ההשכמה ואני עדיין מרגיש עייף מאוד, אני אומר ליצר הרע: "כעת מוכרח אני לקום, כי הלוא כן החלטתי אמש ואיני יכול להפר את קבלתי"...

ואכן על פי רוב העייפות שמרגישים בשעת בוקר לאחר שעות השינה הנצרכות איננה אלא עצת היצר, ולא מדובר בעייפות אמיתית, לכן אסור להתפתות ולשקוע בשינה עוד. וזאת על אף שבעת זו הדעת מעורפלת ובנקל ניתן להיכנע ליצר ולהמשיך בשינה.

השכמה לתפילה - ומעלת "עשרה ראשונים" דטו

על אדם לעמוד בהחלטתו במסירות נפש, וליצר הרע יענה ויאמר: "אם אחר התפילה אשאר עייף, אחזור לנוח מעט"...

זה דבר שהניסיון יעיד עליו, וכל אחד יכול לבדוק זאת בעצמו: בשעת הקימה יש קושי לקום, וכל אחד לו רק היו נותנים לו להמשיך לנמנם עוד כהנה וכהנה, היה הוא נשאר במיטתו בחפץ לב. אמנם אם למרות הקושי הכרוך בדבר הוא יקום ויאמר לעצמו שאם תישאר בו עייפות יחזור לשינתו אחר גמר התפילה, בדרך כלל למרבה הפלא כבר לא יישאר זכר לעייפות! דוק ותשכח!

"כפתור נמנום"?!...

מספרים על הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל שפעם הוא נכנס לחנות על מנת לקנות לעצמו שעון מעורר, ושאלו המוכר האם הוא רוצה שעון מעורר המצויד ב"כפתור נמנום"...

רבי מרדכי גיפטר זצ"ל לא ידע מה זה "כפתור נמנום", ולשאלתו הסביר לו המוכר את תועלתו של הכפתור - במידה והישן שהתעורר מקול צלצול השעון אינו רוצה לקום אלא בעוד חמש דקות, ועד אז ימשיך לנמנם.

הפטיר הרב גיפטר זצ"ל ואמר: איני מבין - אם הוא תכנן לקום רק בעוד חמש דקות, אם כן מדוע הוא קבע מראש את זמן הקימה עתה, היה עליו לקבוע שיקום ממיטתו חמש דקות מאוחר יותר, ותו לא!

הוא מה שאמרנו: אדם צריך להרגיל עצמו לקום ממטתו בבוקר בזמן שקבע לעצמו בליל אמש, ולא לחרוג מהזמן המיועד מחמת עצלותו.

ואם כי לעתים הרגל זה שיאמץ האדם לעצמו לא יועיל, במקרה זה עליו לנקוט בעצות ממוקדות יותר - כל אחד לפי טבעו ולפי מה שהוא.

כיצד היתה נראית שנתם של גדולי ישראל?

וכך מסופר על הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל: הוא נהג לישן על המיטה כאשר רגליו בולטות מחוץ לגבולות המיטה ושעונות על כסא שעמד בסמוך. מששאלוהו לפשר הענין, ענה שהשינה באופן כזה מקילה עליו לקום בבוקר.

רטז _____ תפילה דיליה

על הסטייפלר זצ"ל מסופר (ספר תולדות יעקב עמ' קכא): בלילות החורף הקרים היה מתכסה בשנתו בשמיכה דקה, כדי שלא יקשה עליו לקום לתפילה.

בבחרותו היה לומד עד אישון ליל, ומחשש פן יאחר בבוקר את זמן קריאת שמע, הוציא ספסל לרשות הרבים וישן עליו, כך בטוח היה שהעוברים ושבים יעירוהו באשמורת הבוקר...

הרי שכל אחד צריך לנקוט עצות לפי טבעו ומזגו ולפי מה שהוא, אבל העיקר הוא - החלטה עזה ואמיצה לקום בשעה שנקבעה מראש!

עיקר התגברות היצר - שינה בעת שקבע לעצמו לקום...

ויש בנותן טעם להביא בזה ידיעה חשובה.

כתוב בתחילת השו"ע (סי' א' ס"א): "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו שיהא הוא מעורר השחר", ומקורו מדברי הטור.

בפרישה שם (ס"א) כתב על כך יסוד גדול, וז"ל: "שלפי שקודם עלות השחר הוא צריך שיעמוד ויכין עצמו לעבודת בוראו, ואז יצרו מתגבר עליו לישן יותר מבכל הלילה כדי לבטלו מעבודת יוצרו".

הרי לנו מדברי הפרישה שעיקר התגברות היצר הוא להמתיק את שנתו של אדם ולהנעים את שכיבתו דוקא בשעה שקובע לעצמו לקום, והיצר שם על כך דגש יותר משאר חלקי הלילה. ועם זאת מוכח בדבריו שלא מדובר אלא בעצת היצר ובדמיון בעלמא. ועל כן על האדם להתגבר על עצמו ולקום כארי לעבודת בוראו, וכאשר יקום יראה בעצמו כי העייפות נעלמה כלא היתה.

אך זאת עלינו לשנן לעצמנו, כי השכמת הבוקר הינה דבר חשוב ביותר ועל כן על אדם להתאמץ לקום בהשכמה, ואז יצליח בתפילתו ובעבודתו!

לעולם יהא אדם מעשרה הראשונים!

הן אמת שהארכנו עד כה בנושא החשיבות להיות "משכים" לתפילה, אך מענין לענין באותו ענין נעבור עתה לבאר את המעלה הנפלאה של מי שזוכה להיות נמנה עם עשרה ראשונים.

השכמה לתפילה - ומעלת "עשרה ראשונים" _____ דיז

ועל אף שכידוע כבר נשפך על כך דיו רב ויש אריכות גדולה בענין זה בספרים הקדושים, נזכיר גם אנו בקיצור רק כמה נקודות, כי פטור בלא כלום אי אפשר...

היה צריך להיות תור כל בוקר בכדי להקדים לבית המדרש!
נתחיל עם המעלה הגדולה השמורה למי שמקדים להיות מעשרה הראשונים בבית הכנסת.

בספר ילקוט מעם לועז (דברים עמ' תקלג) כתב בזה משפט נוקב: "אילו היו יודעים האנשים מעלתו של זה המקדים ובא ראשון לבית הכנסת, היו מריבים זה עם זה וכל אחד היה אומר: אני רוצה להקדים ולבוא ראשון!"
כעין זה התבטא גם מרן הרב שך זצ"ל ואמר: אם היינו מתבוננים ועושים חשבון מהו השכר הגדול והמעלה עצומה של הזוכה להיות מעשרה הראשונים - היה צריך להיות תור כל בוקר בכדי להקדים ולהיכנס לבית המדרש!

עשרה ראשונים חביבים בעיני ה' ויקרים לפניו מאוד!

בספר הברית (ח"ב, דברי אמת פ"ט) כתב: "ותתחכם בכל עת לקיים כל מצוה שאין לה דורשין ולהחזיק בה וכו'. וגם תרדוף אחר מרגליות טובות, ואבני חפץ המאירים ככוכבים לעולם ועד בסגולתם, והם... להיות מעשרה הראשונים בבית הכנסת. והדברים האלה נקראים מרגליות טובות, כי חביבים בעיני ה' ויקרים לפניו מאוד, ובהם הוא חפץ".
וכמדומני שהיה די לנו בהערה זאת.

מעלות רבות ועצומות של עשרה ראשונים

נביא עוד כמה מעלות אשר זוכים אלו הנמנים עם עשרה הראשונים, ונזכיר את תמציתם בלי לציין מקורם על מנת שלא להכביד על הקורא, אמנם הרוצה לעיין במקור הדברים יוכל להסתכל בספר הנפלא "ומשחרי ימצאונני" (ח"ב בכל אורך הספר), ואלו חלקן:

מתחבר עם השכינה, נקרא צדיק ואהוב לקב"ה והוא כביכול קשור עמו בעבותות של אהבה, הקב"ה משתעשע עמו, נעשה שושבינא (ריע) דמלכא,

דיח _____ תפילה דיליה

מכריזין עליו בגן שבא ראשון וכל הצדיקים ששומעין את הכרוז מברכים אותו, נחשב כמי שנותן צדקה בסתר ומסיר חרון אף ה', השכינה שורה עליו, זוכה לרוח טהרה, נמנה ונכתב בשמים ונקרא חבר לשרפי הקודש, תפילתו עולה עד פתח היכל ה', הקב"ה משתבח בו ואומר: "עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו", הוא חשוב וחביב לפני הקב"ה כמו כל הציבור, קונה שלימות, על ידו מתקבלות תפילות הציבור, וכהנה וכהנה עוד מעלות רבות. מנינו אפוא מעלות רבות ועצומות השמורות למי שזוכה ומגיע לבית הכנסת כאחד מעשרה הראשונים.

אנשי מעשה היו מתענים אם לא היו מעשרה הראשונים!

לאחר שנתבאר גודל הענין, נוכל להבין היטב את מה שכתב בספר תוצאות חיים (אות מ'): יש מאנשי מעשה הנוהגים שבאותו יום שאינם הולכים להיות מעשרה ראשונים, הם מתענים כל היום. וסיים שם בספר הנ"ל: "ומכאן תדין לנפשך לקנוס עליך איזה קנס".

גודל השכר של עשרה הראשונים

נעלה על נס גם את השכר הצפון למי שנמנה על עשרה הראשונים המגיעים לבית הכנסת ולבית המדרש.

הנה הגמרא במסכת ברכות (דף מ:ז) אומרת: "לעולם ישכים אדם לבית הכנסת כדי שיזכה וימנה עם עשרה הראשונים, שאפילו מאה באים אחריו נותנים לו שכר כנגד כולם".

עוד עלינו לדעת כי הוא זוכה לאריכות ימים!

וכך איתא בגמרא שם (דף ה.ח): אמרו ליה לרבי יוחנן: יש זקנים בבבל, תמה ואמר: "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה" כתיב (דברים יא, כא), אבל בחוצה לארץ לא. כיון דאמרו לו: מקדימים לבית הכנסת ומאחרים שם, אמר היינו זכות שמועיל להם, וכפי שאמר רבי יהושע בן לוי לבניו: הקדימו והיכנסו לבית הכנסת על מנת שתירשו חיים.

ובמסכת מגילה (דף כ:ז) מובא: "שאלו תלמידיו את רבי פרידא במה הארכת ימים? אמר להם: מימי לא קדמני אדם לבית המדרש".

השכמה לתפילה - ומעלת "עשרה ראשונים" דיט _____

כעין זה נשאל פעם הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל - "במה הארכת ימים?" ותשובתו היתה: כאשר אדם מקפיד להיות בין עשרה הראשונים הוא זוכה לאריכות ימים.

"כי עמך מקור חיים" - עשרה ראשונים

והסבר הדבר ראיתי בספר עוללות אפרים (ח"ד אות תק"ב), לפי שההולך ראשון לבית הכנסת ואין שום אדם אצלו, ורק ה' עמו כך הוא קרוב יותר למקור החיים, כדכתיב (תהלים לו, ט): "כי עמך מקור חיים". וכל הקרוב יותר למקור החיים, מקבל חלק גדול יותר מן החיים.

ומטעם זה חשב רבי יוחנן שאין זקנים מצויים כי אם בארץ ישראל, כי שם גילוי שכינתו יותר מבמקום אחר, ואם כן כל הדרים עליה קרובים יותר אל מקום ומקור החיים. ורק אחר כך כשנוכח לדעת שהם מקדימים ומאחרים לבית המדרש, הבין כי הם זכו לאריכות ימים גם בחוץ לארץ בהיותם דבקים וקרובים אל הקב"ה יותר מזולתם.

שכרם הגדול והרב של עשרה ראשונים

כעת נסכם בקיצור נמרץ מהו השכר הרב והמגוון שזוכים אלו הנמנים עם עשרה הראשונים (והרוצה לראות במקור הדברים יעיין בספר "ומשחרי ימצאוני" ח"ב).

ואלו חלק מהדברים: זוכים להתברך מהקב"ה, שכרם של העשרה כאלף, תלמודם מתקיים בידם, אוכלים הפירות בעולם הזה והקרן קיימת להם לעולם הבא, אויביהם כלים מאליהן - הן אויבי הגוף והן אויבי הנפש, זוכים לשרת להקב"ה בעולם הבא, זוכים לנו"ן שערי בינה, הקב"ה מזמין להם פרנסתם, תפילתם מתקבלת כאילו כיוונו את כל הכוונות הראויות, בזכותם נגאלין ישראל, על ידם יש השפעות טובות בכל העולמות.

ואם זהו השכר של עשרה הראשונים, ברור מאלינו כי הראשון המגיע לבית הכנסת ולבית המדרש יש לו שכר רב מכל הבאים אחריו, והוא זוכה לראות פני השכינה וה' ממלא כל משאלותיו, אין חטא בא על ידו, נוחל ש"י עולמות וכל אויביו נופלים תחתיו.

רכ תפילה דיליה

אלה הן מעט מזעיר מהטובות העצומות בזה ובבא שזוכה מי שמגיע בתוך עשרה הראשונים בכלל וכל שכן שהן ועוד אחרות שמורות למי שמגיע ראשון. ועל כן כמה כדאי להתאמץ בענין זה, להשתדל לקום באשמורת כדי שיוכל להגיע לבית הכנסת להימנות בתוך עשרה הראשונים שבבית הכנסת אשר שכרם הוא נפלא מאוד.

הנהגתם של גדולי ישראל בכל הדורות

ולא בכדי רואים אנו שבמשך כל הדורות מזמן התנאים והאמוראים זצ"ל עד זמן אחרוני זמנינו זצ"ל ושיבדלחט"א ושליט"א תמיד הקפידו כל גדולי הדורות להיות מעשרה הראשונים בבית המדרש. וכמו שכתב בספר מנורת המאור (נ"ג כלל ג' ח"א) שבקדימה הזאת היו מתפארים גדולי עולם. ורק כדי להזכיר בזה כמה דוגמאות, נביא חלק קטן ממנהגיהם של גדולי ישראל בזה:

במסכת סוכה (דף כח.) מסופר שאמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי "מימיו לא קדמו אדם בבית המדרש". וכעין זה מובא גם (שם) על רבי אליעזר בן הורקנוס.

על הגאון רבי שמואל די אוזידא זצ"ל בעל המדרש שמואל מובא בספר שבחי האריז"ל מה שהעיד על עצמו ואמר: "קמתי בבוקר לילך לבית הכנסת כמנהגי להיות מעשרה הראשונים".

בספר משנת חכמים מובא על הגאון רבי משה גאלנטי זצ"ל שאף על פי שבקושי היה ישן בלילות מגודל שקידתו בתורה, היה מזדרז להיות הראשון בבית הכנסת.

על הגאון רבי מרדכי בענט זצ"ל מסופר שכל ימיו היה הראשון בין עשרה הראשונים.

הגאון רבי נתן אדלר זצ"ל רבו של החתם סופר זצ"ל היה מתגבר כארי לעמוד בבוקר השכם כדי להיות מעשרה הראשונים.

על הגאון רבי עבדאללה סומך זצ"ל בעל הזבחי צדק ורבו של הגאון בעל הבן איש חי זצ"ל מסופר: דרכו היה תמיד להיות מעשרה ראשונים, ואפילו כשהכביד עליו צערו.

השכמה לתפילה - ומעלת "עשרה ראשונים" רכא _____

וכן ידוע על הגאון רבי נחום מהורודנא זצ"ל רבו של החפץ חיים זצ"ל שכל חייו הקפיד על כך.

הגאון רבי רפאל ברוך טולידאנו זצ"ל לא זו בלבד שתמיד היה הראשון, אלא אף היה משכים לבוא ולפתוח את שעריו של מקדש מעט.

וכן מסופר גם על הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל, מרן הרב שך זצ"ל, הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל ועוד ועוד.

הבאנו רשימה קצרה מאוד רק על מנת להמחיש לעצמנו עד כמה גדולי ישראל מכל הדורות ומכל החוגים נהגו והקפידו בזה, וזאת משום שהם הבינו את חשיבות הדברים.

יעזור ה' שנוכל להתחזק בזה, ונדע היטב מהי החשיבות שיש בהשכמה לתפילה בבוקר, וכן נאמץ לעצמנו את ההנהגה להיות מעשרה הראשונים, ואז נזכה לכל הברכות וההבטחות השמורות למקפידים בזה.

